

TUNTOSARVI 25.vuosikerta, ISSN 0358-2280

Julkaisija: Suomen Kuurosokeat ry, Uudenmaankatu 28, 00120 Helsinki.
Puhelin (09) 5495 350. Tekstipuhelin (09) 5495 3526. Fax (09) 5495 3517.

Päätoimittaja: Katri Pyykkö **Toimittaja:** Raili Karisaari

Toimitusneuvosto: Unto Honkanen (pj), Raili Karisaari (siht), Vieno Hyttinen,
Merja Rouhiainen, Ritva Väisänen, Ulla Kungas, Katri Pyykkö.

Vuosikerta 150 mk. Lehti ilmestyy 11 kertaa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteenä,
videona, ruotsinkielisenä käännöksenä ja sähköpostina.

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry

Syyskuu 9/1999

Euroopan Kuurosokeiden Liitto perustettu

Jäsenhankintakampanja aloitettu

Leireillä ja retkillä

Sisällys

Tuntosarven teemat 2000	2
Jäsenhankintakampanja alkaa ...	3
Pohjoismaat perustivat Euroopan Kuurosokeiden Liiton..	4
Selkokirjoja	5
Kuurosokeusasiain tiedottajakoulutus	6
Nuorten leiri Tanskassa	8
Muistatko, tiedätkö maailman ihmeet	10
Viisi kysymystä	11
Tekstitelevisio, monipuolinen tietolähde	12
Sisäilmaa voi parantaa myös itse	14
Vanhemmat mukana Ranskassa	16
Toimintakeskus remonttia paossa	17
Lukijan kirjeet: Paljon pieniä painettavia nappeja	17
Ainutlaatuinen suvisaari	18
Jo on aikoihin eletty	19

Kansikuva: Kuurosokeiden puheenjohtajat koolla Tampereella. Takarivissä vas. Ove Bejsnap, Geir Jensen, Ole Mejndor ja Raimo Korpela. Edessä vas. Jane Eriksen, Kristjana Gardesdottir. (Kuva: HM)
Takakansi: Kesäpäivä Tampereella. (Kuva:RK)

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 20.10. Aineiston on oltava toimituksessa 8.10.1999.

Tuntosarven teemat 2000

Tuntosarven vuoden 2000 aikataulu valmistellaan. Samalla suunnitellaan, mitä teemoja eri numeroissa käsitellään. Yksi ehdotettu teema on erilaiset kuljetuspalvelut: linja-auto, juna, taksi ja oma auto.

Jos sinulla on ajatuksia, mitä teemoja lehdissä pitäisi käsitellä, lähetä ajatuksesi Tuntosarven toimitukseen keskustuimistoon Helsinkiin. Jos sinulla on ajatuksia siitä, minäkalaisia yksittäisiä juttuja lehdessä voisi olla, kerro siitäkin.

Yksi rajoitus on, että Tuntosarvessa ei julkaista juttuja, jotka on julkaistu jossain muualla. Jos muualla lehdissä, radiossa tai televisiossa on mielenkiintoinen juttu, siitä voi tuki kirjoittaa. Silloin on kerrottava hiukan, mitä mieltä itse on asiasta.

Katri Pyykkö

tiedottaja /

Tuntosarven päätoimittaja □

Jäsenhankintakampanja alkaa

Kuurosokeiden ja vaikeasti kuulo- ja näkövammaisten ihmisten lukumäärä on pieni. Suomen Kuurosokeat ry:llä on noin 800 asiakasta. Heistä järjestön varsinaisia jäseniä on 266. Omaisjäseniä järjestöllä on 72 ja kunniajäseniä 7. Asiakkaat ja jäsenet ovat kaiken ikäisiä, mutta suuri osa heistä on yli 65-vuotiaita.

Suomen Kuurosokeat ry on palvelujärjestö, mutta se on myös etujärjestö. Tämä tarkoittaa, että järjestö seuraa lainsäädännön kehittymistä, se tuo esille epäkohtia. Se pyrkii vaikuttamaan niin, että viranomaisten päätökset ovat kuurosokeille ja kuulonäkövammaisille hyviä. Se kertoo kuurosokeudesta ja kuulonäkövammaisuudesta. Se neuvoo eri ammattiryhmiä, miten kuurosokean kanssa voi kommunikoida ja toimia.

Jäsenistöllä on korkein päätösvalta järjestössä. Varsinaiset jäsenet valitsevat hallituksen jäsenet keskuudesta syyskokouksessa. Hallituksen asiantuntijajäsenet voivat olla järjestön ulkopuolisia.

Etujärjestön toimintaa tukee mahdollisimman laaja jäsenistö. Siksi onkin perustettu työryhmä, joka

mieltii, miten järjestön jäsenyyden hakeminen olisi vaivattomampaa. Jäseneksi hakevan on oltava vaikeasti kuulonäkövammaisen tai kuurosokea. Jäsenen hyväksyy hallitus. Säännöt on luotu siksi, että järjestön toiminta pysyy kuurosokeiden ja vaikeasti kuulonäkövammaisten käsissä. Muodollinen 50 markan jäsenmaksu on maksettava vain kerran.

Jäsenhankintatyöryhmään kuuluvat Aatos Ahonen, Seppo Jurvanen, Anita Palo, Vesa Pikkuhookana ja sihteeri Terhi Pikkujämsä. Ryhmä on kokoontunut jo kolme kertaa. Suunnitteilla on esite, jossa neuvotaan miten jäseneksi pääsee. Se tehdään kaikilla tiedonsaantitavoilla ja siinä kerrotaan myös jäsenyyden eduista. Myös omaisten tietoa omaisjäsenyydestä lisäätään. Eri ammattialojen edustajat tarvitsevat myös tietoa jäsenyydestä. He voivat kertoa siitä asiakkailleen.

Moni Teistä lukijoista ei ole järjestön jäsen. Toivomme, että myös Te kiinnostutte järjestön toiminnasta. Järjestö on kuin äidin syli: tuttu ja turvallinen.

Seppo Jurvanen

jäsenhankintatyöryhmän puheenjohtaja, hallituksen jäsen □

Pohjoismaat perustivat Euroopan Kuurosokeiden Liiton

Raimo Korpela

Kuurosokeiden järjestöjen pohjoismaiset puheenjohtajat kokoontuivat Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa Tampereella 2.-5.9.1999. Kaikista viidestä pohjoismaasta oli edustajat paikalla.

Kokouksen tärkeimmäksi asiaksi nousi Kuurosokeiden Euroopan Liiton (EDBU) perustaminen. Asian käsittely vei aikaa koko päivän. Lopulta päätettiin yksimielisesti perustaa kuurosokeille oma kattojärjestö Eurooppaan. Kokouksessa nimitettiin väliaikainen hallitus. Se hoitaa

EDBU:n perustamiseen liittyvät käytännön asiat.

Väliaikaisen hallituksen puheenjohtajaksi valittiin **Ove Bejsnap** Tanskasta ja jäseniksi **Jane Eriksen** Ruotsista, **Kristjana Gardesdottir** Islannista, **Geir Jensen** Norjasta ja **Seppo Jurvanen** Suomesta.

Kokouksessa kuultiin myös katsaus kaikista pohjoismaista sekä käsiteltiin niin pohjoismaisen yhteistyön kuin lähialueyhteistyön kehittämistä.

Tauolla Ole Mejndor ja Geir Jensen tulkkeineen. (Kuva: Heikki Majava)

Kokouksen kulku oli hidastempoinen, koska kokouksessa käytetään useita kieliä. Kokouksen puheenjohtajina vuorottelivat Raimo Korpela ja Seppo Jurvanen.

Pohjoismaiset puheenjohtajat tutustuivat Kuurosokeiden Toimintakeskukseen ja se sai runsaasti ihastuneita lausuntoja. Kokousjärjestelyt sujuivat hyvin. Toimintakeskus tarjosi miellyttävän ympäristön tuon kokoiselle kokoukselle. Sunnuntaina tutustuttiin Tampereen keskustaan kaupungin oppaan avulla.

Pohjoismaisten kuurosokeiden puheenjohtajien seuraava kokous pidetään Ruotsissa ensi vuonna.

EDBU:n perustamisjulistus:

Me, Pohjoismaiden kuurosokeiden yhdistykset, olemme tänään 3.9. 1999 päättäneet perustaa Euroopan Kuurosokeiden Liiton, "European Deafblind Union".

Liiton tarkoituksena on kehittää kaikkien Euroopan maiden kuurosokeiden järjestöjen yhteistyötä ja parantaa kuurosokeiden asemaa.

Liittoon hyväksytään jäseniksi Euroopan kaikkien maiden ne kuurosokeiden järjestöt, joissa kuurosokeat ovat määräävässä asemassa. □

Toimintakeskus remonttia paossa

Katri Pyykkö

Viime kesänä Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa tehtiin remonti. Asuntoja peruskorjattiin. WC- ja suihkutilat uusittiin. Kaikki asunnot tapetoitiin ja maalattiin. Keittiökaluksia uusittiin. Vielä on jäljellä ulko-ovien vaihto, mutta se ei häiritse asumista niin paljon kuin muut. Loma-asunnot remontoidaan vuoden vaihteessa.

Pääremontti tehtiin kesä- ja elokuun välisenä aikana. Asukkaat eivät voineet asua asunnoissaan remontin aikana. Seitsemän asukasta vietti kesäänsä Vesilahdella maatilamatkailupaikassa. Henkilökuntaa oli mukana ja he hoitivat työnsä kuten tavallisesti. Muut asukkaat viettivät ajan kukin tavallaan: vietettiin kesää sukulaisissa tai toimintakeskuksen loma-asunnoissa.

Nyt asuntojen remonti on ohi ja väki on palannut uudistettuihin koteihinsa. □

Kuurosokeusasiain tiedottajakoulutus

Katri Pyykkö

Arlainstituutti järjestää yhteistyössä Suomen Kuurosokeat ry:n kanssa Kuurosokeusasiain tiedottajakoulutuksen. Koulutuksessa on 10 kuulonäkövammaista. Koulutus koostuu neljästä opiskeluviikosta Arlainstituutissa sekä tehtävistä, opiskelupäiväkirjoista ja raporteista, jotka tehdään opiskeluviikkojen väliaikoina.

Kuurosokeusasiain tiedottajat toimivat tulevaisuudessa aluesihteereiden kanssa yhteistyössä. He toimivat alueellisina tiedottajina. He käy-

vät puhumassa kuurosokeudesta ja kuulonäkövammaisuudesta opiskelijoille ja eri ammattiryhmille. Kyse-
lin kurssilaisista **Saini Lepistö** ja **Martti Avila**ta, miltä tiedottajakoulutus tuntuu kurssin puolivälissä.

Itsevarmuutta ja tietoa kurssilta

Saini Lepistöllä on ollut koko elämän ajan vaikeuksia kuulla ja nähdä. Koulussa ei ennen vanhaan kuunneltu oppilasta, vaikka tämä olisi kertonut vaikeuksistaan. Saini

Tiedotuskurssilaiset olivat TerveSos 99 -messuilla. He jakoivat tietoa Suomen Kuurosokeat ry:stä järjestön messuosastolla. (Kuva: RK)

haluaa tiedottaa kuurosokeudesta ja kuulonäkövammaisuudesta, koska hän toivoo, että muiden kuurosokeiden ja kuulonäkövammaisten olisi helpompi päästä vaikeuksien yli kuin mitä hänen itsensä on ollut.

Saini toivoisi, että kuulonäkövammaiset osaisivat hakea apua eivätkä jäisi yksin kotiin miettimään asioita. Saini sanoo: ”Minulle tulee aina paha mieli, kun kuulen jonkun sanovan, että en voi lähteä mihinkään, kun olen vammaisen ihminen. Silloin pitää auttaa ja puhua tälle henkilölle että kyllä kaikki kääntyy vielä hyvin päin hänelle.”

Saini kertoo, että tiedottajakurssilla saa oikeaa tietoa kuurosokeudesta ja oppii, miten tiedotustyötä tehdään kentällä. Saini on saanut tiedottajakurssilla rohkeutta ja luottamusta itseensä. Hän on oppinut uusia asioita ja kuinka kertoa asioita toisille. Hän on saanut kuulla muiden kurssilaisten kertomuksia heidän elämästään.

Saini kertoo, että koulutuksen jälkeen kuurosokeusasiain tiedottajat voivat kertoa Suomen Kuurosokeat ry:stä ja sen palveluista esimerkiksi terveys- ja sosiaalialan oppilaitoksissa tai vaikkapa postin tai pankin henkilökunnalle. Tiedottaja voi selvittää, miten kuulonäkövammaisia voi auttaa asioimisessa eri laitok-

sisissa. Hän voi kertoa myös apuvälineistä, joiden avulla voi itse hoitaa asiat, vaikka tulkki olisikin mukana.

Saini kertoo, että nyt kurssin puolivälissä tuntuu hyvältä. Hänelle ei tulisi mielenkään lopettaa kesken, vaikka hänellä onkin ollut terveyden kanssa ongelmia.

Kotitehtävät tukevat tulevaisuudessa

Martti Avila hakeutui tiedotuskoulutukseen, koska hän on kiinnostunut suullisesta esiintymisestä. Hän kertoo, että yksi hänen siskoistaan on tiedottanut kuurosokeusasioista ja hän ajatteli, että miksipä ei hän itsekään.

Martti kertoo, että hän on saanut koulutuksessa lisää tietoa ja hyviä virikkeitä tiedottamistyöhön. Kurssin puolivälissä on kiva tunne. Martin mielestä kurssilla annetut tehtävät ovat olleet haastavia. Tehtävien teko on ollut kannustava kokemus. Mielekästä puuhaa on ollut myös päiväkirjojen ja raporttien laatiminen.

Martti uskoo, että kaikki se tieto ja kokemus mitä tämän koulutuksen aikana saa, ovat hyvä lähtökohta varsinaiselle tiedotustyölle. Raportit ja päiväkirjat ovat hyvänä tukena, kun suunnittelee, mistä puhuu millekin yleisölle. □

Nuorten leiri Tanskassa

Riku Virtanen

Kolmas pohjoismainen kuurosokeiden nuorten leiri oli Tanskassa heinäkuun lopulla. Leirille osallistui kaikkiaan 16 nuorta neljästä pohjoismaasta. Suomesta oli mukana neljä nuorta tulkkeineen.

Lähdimme matkalle lauantaina 24.7. Lensimme Helsingistä Kööpenhaminaan. Siellä meillä oli pari tuntia aikaa tutustua kaupungin keskustaan. Jatkoimme matkaa junalla ja siellä tapasimme jo ruotsalaiset leiriläiset. Matkustimme sen jälkeen yhdessä majapaikkaamme Castberggårdiin bussilla.

Illalla päivällisen jälkeen oli tervetuloisuus, jossa nuoret esittäytyivät. Illalla oli myös ensimmäinen "Leader Meeting" eli vetäjien kokous. Niitä oli leirin aikana useita. Siinä Peter Ryberg tiedotti seuraavan päivän ohjelmasta. Hän kyseli vetäjiltä, miten leiri oli siihen asti sujunut. Tämä vetäjien kokous oli hyvä, koska kokoukset etenivät nopeammin, kun mukana olivat vain vetäjät.

Sunnuntaina oli ensimmäiseksi liipunnosto. Aamupäivällä keskusteltiin aiheesta "Kuurosokeat ja elämänlaatu". Keskusteltiin muun muassa tulkkien ja avustajien saatavuudesta sekä opiskelu- ja työmahdollisuuksista sekä opiskelutilanteesta eri maissa. Loppupäivä oli varattu tandempyöräilylle. Pyöräilimme 7-8 kilometrin päähän meren rannalle, jossa söimme eväät ja kävimme meressä uimassa.

Maanantaina meillä oli opastettu kierros Århusin vanhassa kaupungissa. Lopuksi kävimme myös kaupungin uudessa keskustassa, jossa on valtava goottilainen tuomiokirkko.

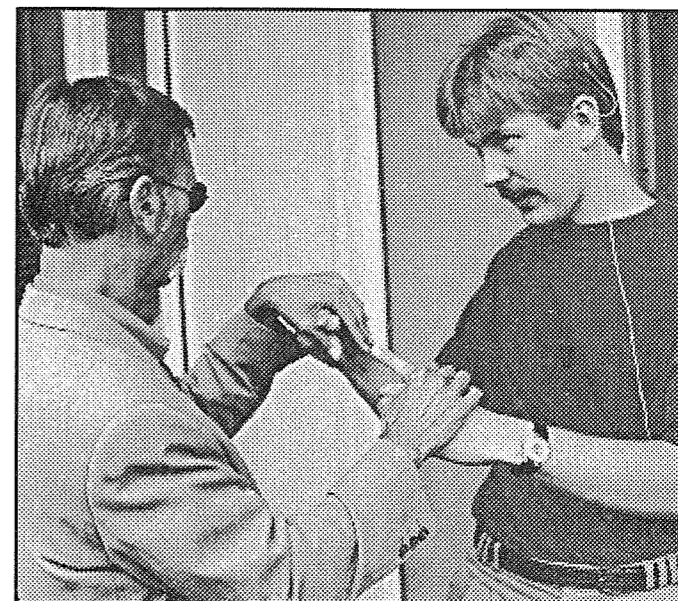
Tiistaina teimme kanoottimatkan Gudenjokea pitkin Trustin leirintäalueelle. Matkaa oli 15 kilometriä ja pysähdyimme puolimatassa lounaalle. Iltaa vietimme nuotiolla.

Keskiviikkona leikimme leikkiä nimeltä Linnoituksen vangit. Leiriläiset jaettiin 3 ryhmään ja ryhmille

jaettiin tehtävät. Ykkösryhmää veti leirinvetäjä Peter Ryberg. Ryhmää seurasi aamupäivällä tanskalainen TV-ryhmä. Illalla meille näytettiin televisiosta pätkä, jossa oli katkelmia ykkösryhmän suorituksista. Myös lehdistö oli kiinnostunut leiristä. Kahdessa tanskalaisessa lehdessä oli juttua leiristä.

Torstaina aamupäivällä olimme Koldingin vanhassa linnassa ja katselimme sen museonäyttelyä. Ilta-päivän vietimme Legolandissa. Oli mukava käydä eri paikoissa ja katsella legoista tehtyjä pienoismalleja. Myös vuoristorata oli upea kokemus, vaikka siihen pitikin jonottaa yli puoli tuntia. Illalla seurasimme kuurosokeiden teatterin esitystä, jonka nimi oli Perustuslaki. Esityksessä oli vain puhetta ja viittomista.

Perjantaina keskustelimme auditoriossa. Ensin keskustelun teemana oli nuorten tulevaisuus pohjoismaissa. Se käsitteli taksilippuja, tulkkeja, avustajia, opiskelua ja nuorten eläkeläisyyttä. Seuraava teema oli pohjoismainen matkailuryhmä. Peter ehdotti, että pohjoismaisilla nuorilla olisi joka toinen vuosi yhteinen ulkomaanmatka. Asia jäi auki ja siitä päätettiin jatkaa keskustelua nuorten konferenssissa Suomessa vuonna 2000.

Riku ja Tanskan kuurosokeiden puheenjohtaja Ove Bejsnap (Kuva: Heikki Majava)

Kolmas teema oli leirin arviointi. Jokainen esitti mielipiteensä leiristä. Ruotsalaisilla oli ollut tiedonsaanti-ongelmia. He olivat saaneet ohjelman liian myöhään. Majapaikan valot olivat automaattiset. Se häiritsi monia. Myöskin kilpailuja ja iltaohjelmaa kaivattiin lisää.

Illalla oli juhlapäivällinen. Ohjelmassa oli erilaisia leikkejä. Niistä ehkä hauskin oli limbo. Tanssia oli myöhään yöhön asti.

Leiri loppui lauantaina. Kööpenhaminassa emme ehtineet ostoksille, sillä juna oli myöhässä ja kone Suomeen lähti pian. Lentosää oli kirkas ja maa näkyi selvästi.

Parhaita asioita leirillä olivat suuri joukko nuoria, runsas ohjelma ja lämpimät säät. □

Muistatko, tiedätkö maailman ihmeet

Hilkka Kasurinen

Kuurosokeiden Toimintakeskuksessa oli kurssilla kahdeksan osallistujaa. Antti oli vanhin osallistuja. Hänellä on aina virkeä huumori mielessä.

Kurssilla muisteltiin menneitä aikoja, vuosilta kauan sitten: syntymäpaikat, lapsuus, nuoruus, avioliitto, perheen perustaminen. Silloin elämän ensiaskeleet olivat rakasta ja raskasta aikaa. Ne olivat kokemuksen arvoisia asioita, joita emme koskaan unohda.

Elämän peruskiven muuraus on ollut vahva, kun sen muistamme. Jakamme rakentavassa mielessä jatkaa elämän kaikilla raiteilla.

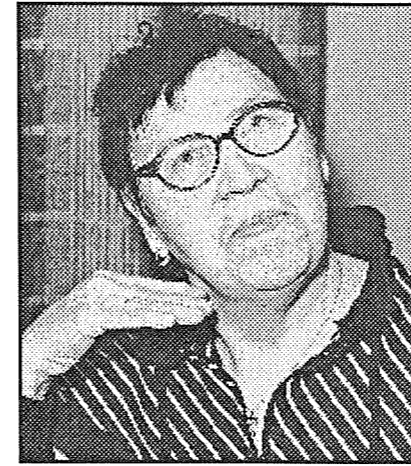
Saunamuistoihin kuului saunomisen lisäksi muutakin toimintaa. Pieni sauna, punainen tai harmaa, on saanut nähdä ja kokea paljon. Se ollut kaikessa mukana. Se on luja ja arvokas. Saunassa synnytettiin, kupattiin, pestiin pyykkiä, keitettiin saippuaa, palvattiin lihaa, kuivattiin

nahkaa sekä kuivattiin jyviä korvikkeeksi, sota-ajan kahviksi. Sauna oli elämän keskipiste, joka toimi pienenä tehtaana.

Maailman ihmeisiin kuuluu, miten tieto kulkee. Se meille ikäihmisille on uutta ja ihmeellistä. Ennen vanhaan tieto kulki suusta suuhun tai pienten kylälehtien kautta. Ihmeitä on aina elämässä ollut ja uusia ihmeitä on tulossa yhä enemmän.

Mikrotukihenkilö kertoi tietokoneesta ja sen toiminnasta. Hän kertoi, kuinka sähköinen viesti kulkee ja miten se helpottaa meidän elämäämme. Miten se säästää aikaa ja vaivaa, kun hoidetaan asioita. Justiina ihmettelee, onko tietokone aina oikeassa vai erehtyykö sekin joskus. Mitä siitä seuraa, jos riita tulee.

Aika muuttuu ja me sen mukana. Askartelun ohjaaja kertoi, miten hyödyllisiä monet kasvit ovat. Monet voi kasvattaa itse ja syödä. Koristelimme kukkaruukkumme. Jus-

tiina maalasi merellä leikkiviä delfiinejä, kaksi kultakalaa ja meritähden. Lopuksi istutimme siemenet multa. Nyt odotan, että vitamiinit kasvaa leivän päälle syötäväksi.

Lisäksi oli leikkimielisiä Kallen ja Antin arvoituksia. Justiina sai niistä 10 pistettä ja palkinnoksi koriste-porkkanan. Kaikki saivat palkinnot. Mielenkiintoisia keskustelun aiheita olivat auringonpimennys ja euroraaha. Antti sanoi, että ennenvanhaan ei rahaa tarvittu. Kauppa käytiin vaihtamalla tavara toiseen tavarahan.

Antin virkeässä muistissa oli paljon tietämisen arvoista asiaa. Vaikka narrasikin hän välillä, että ei muista mitään. Kurssi oli mielenkiintoinen ja monipuolinen. Oli paljon asiaa aiheista, jotka oli hyvä tuoda esille jälkipolvien tietoisuuteen ja vaihdossa saada uutta tietoa.

Sain luvan kirjoittaa kurssilaisten puolesta. Lopuksi tapasimme toisiamme. Meillä oli paljon yhteisiä. □

Selkokirjoja

Tuula Puranen: OMA KISSANI

Tämä kirja on ihmiselle, joka suunnittelee kissan hankkimista. Kirjassa kerrotaan, mitä kannattaa ottaa huomioon ennen kuin kissa tulee kotiin. Näiden asioiden tietämisestä on hyötyä ja iloa silloin, kun kotonana on jo kissa. Oikea "kissaihminen" pitää huolta lemmikistään! Kirja Selkokielisen kirjoituskilpailun satoa muutaman vuoden takaa. Kirja on julkaistu tänä vuonna, 1999. Hinta on 120,-

KALEVALA

Kalevala sisältää tarinoita, joita kauan sitten esi-isämme, muinaiset suomalaiset kertoivat ja lauloivat toisilleen. Tämän Kalevalan päähenkilöinä ovat Väinämöinen, Lemminkäinen, Louhi Pohjolan emäntä ja Kullervo Kalervonpoika. Kirja on julkaistu 1999. Hinta 120,- Tulossa on vielä **KALEVANPOIKA** tänä vuonna. Se on Viron kansalliseepos.

Kirjoja voi tilata BTJ-kirjastopalvelusta, osoite: PL 84, 00211 Helsinki tai sähköpostitse:

btj.kirjastopalvelu@btj.fi . Muista liittää yhteystietosi mukaan! Kirjat tulevat postiennakolla postiin. Hintaan lisätään postikulut. □

Tekstitelevisio, monipuolinen tietolähde

Raili Karisaari

Ystävä palaa ulkomaan matkalta. Lupasit mennä vastaan, mutta et tiedä tarkkaa lentokoneen saapumisaikaa. Olet lähdössä matkalle ja tarvitset junien tai bussien lähtöajat. Tuoreimmat tiedot aikatauluista löydät Teksti-TV:n palvelusivuilta. Sieltä löydät paljon muutakin tietoa. Teksti-tv:ssä on kaikkiaan 799 sivua. Ne jakaantuvat seitsemään pääalueeseen.

100 uutissivut jakaantuvat kotimaan-, ulkomaan- ja talousuutisiin, EU-uutisiin, pörssisivuihin ja pohjoismaisiin uutissivuihin. Uusimmista tieteen ja tekniikan saavutuksista kerrotaan sivulla 196. Sivulla 198 on varattu pelastuspalvelulle. Tällä sivulla varoitetaan kansalaisia esimerkiksi lähestyvistä ukkosmyrskyistä. Uutisia toimitetaan ympäri vuorokauden.

200 urheilusivuilta löytyvät tuoreimmat urheilu-uutiset, sarjataulukot ja tilastot sekä ravitulokset.

300 ohjelmasivuilta löytyvät TV1:n

ja TV2:n ohjelmatiedot päivittäin ja viikottain. Kuulovammaisten ohjelmatekstitykset alkavat sivulta 330. Ensi syksyn tekstitetty ohjelmat ovat:

Kuningaskuluttaja (tekstitykset molemmissa esityksissä)

Sunnuntaivekkari (tekstitykset molemmissa esityksissä)

Iltalesy (tekstitykset molemmissa esityksissä)

Mustalaatikko (tekstitys vain uusinnassa)

Muumilaakson tarinoita (tulee uusintana)

Metsolat (tulee uusintana)

Kotikatu

Silminnäkijä

Avara luonto

Minisarjat: **Jäähyväiset rakkaimmalle** (alkanut jo, 3 osaa) ja **Jäähyväiset ilman kyyneleitä** (samoja henkilöitä kuin edellisessä, juoni ei jatku) 3 osaa, alkaa lokakuun alkupuolella.

Teksti-TV:stä löytyy teksti myös osaan Kotikatsomon esityksistä. Näitä näytelmiä tekstitetään voimavarojen mukaan, ehkä noin puolet.

Internet: <http://www.yle.fi/tekstitv>

108 Vasemmistonaiset esittävät Halosta

109 Työpaineet verottavat terveyttä

134 Dagestanin pommilla kymmeniä uhreja

Suomalaisia elokuvia tekstitetään samoin kuin yksittäisiä dokumentteja tai näytelmiä voimavarojen mukaan.

TekstiTV:n sivulta 331 löytyy tiedot niistä ohjelmista, jotka on tekstitetty noin 1-2 viikkoa eteenpäin.

400 sää ja liikenne sivuilta löytyvät mm. sääkartta (sivu 401) ja kelitiedot (410). Sivulta 405 näet viiden vuorokauden sääennusteen. Jos allergikkona haluat tietää, mitkä kasvit milloinkin pölyttävät, etsi sivu 405. Lentoliikennettä koskevat sivut ovat 425-429. Niiltä löytyvät muun muassa koneiden tulo- ja lähtöajat ja tiedot lentosäästä. Kaukojunien aikatauluja löytyy sivuilta 430-434. Veikkaussivut alkavat sivulta 470. Oikean lottorivin voi tarkistaa sivulta 471. Bingolotto löytyy sivulta 473.

500 työ ja vapaa-aika sivuilta löytyy tiedot tärkeimmistä kesätapahtumista, taidenäyttelyistä, teatteri-

ja musiikkitapahtumista. Avoimet työpaikat ja koulutustarjonta löytyy sivuilta 520-523. Tähtitieteestä kiinnostuneita varten on sivu 595. Siellä kerrotaan tähtitaivaan näkymistä ja tapahtumista.

Kuulovammaisten palvelusivut ovat 550-559. Sivulla 554 on kuurosokeiden oma ilmoitussivu. Sinne lähetetään kaikki Kuurosokeiden Uutislehdessä julkaistut ilmoitukset.

600 hakemisto sisältää yleistä tietoa Teksti-tv:stä. Päähakemisto on sivulla 601 ja aakkosellinen hakemisto seuraavalla sivulla. Teksti-tv:n käyttöohjeet löydät sivulta 603. Hakemisto-sivuilta löytyy myös tietoa lupamaksuista, tärkeistä puhelinnumeroista sekä jakelutekniikkaan liittyvää tiedotusta.

700 svenska sidor eli ruotsinkielisiltä sivuilta löytyy tuoreimpia uutisia, urheilutuloksia, palvelusivut ym. □

Sisäilmaa voi parantaa myös itse

Raili Karisaari

Hyvä sisäilma on osa terveellistä elämää. Huono sisäilma aiheuttaa monenlaisia oireita: hengitysteiden, silmien ja ihon ärsytystä, väsymystä ja päänsärkyä, kuumeilua ja hengitysteiden tulehduksia.

Huono sisäilma saattaa aiheuttaa myös pitkäaikaisia sairauksia kuten astmaa. Terveyshaittojen lisäksi huono ilma tekee kodista tai työympäristöstä epäviihtyisän. Sisäilman laatuun vaikuttavat ilmanvaihto, lämmitys, kosteus sekä sisustusmateriaalit.

Ilmanvaihto kuntoon

Hyvä ilmanvaihto vaikuttaa terveelliseen sisäilmaan. Tehokas ilmanvaihtojärjestelmä poistaa asuinhuoneesta epäpuhtaudet ja liian kosteuden. Se tuo tilalle raikasta ulkoilmaa.

Nykyään asuintaloihin rakennetaan koneellinen ilmanvaihto. Sitä voidaan lyhytaikaisesti tehostaa ikku-

natuuletuksella. Myös sisäovien auki pitäminen tehostaa ilmanvaihtoa. Makuuhuoneen ovi kannattaa siis pitää yöllä auki, jotta tunkkaisuus vähenee. Kylpyhuoneen ovea on hyvä pitää auki peseytymisen jälkeen ja silloin, kun kuivataan pyykkiä.

Sopiva lämpötila

Sopiva lämpötila vaikuttaa paljon ihmisen terveyteen, viihtyvyyteen ja työtehoon. Ihmisiä miellyttävät erilaiset asuinhuoneen lämpötilat. Toiset asuvat mieluummin lämpimässä huoneessa, toiset pitävät viileästä. Tutkimusten mukaan suosituin huonelämpötila on 21-22 astetta.

Lämpöpattereiden säätäminen on tärkeää. Oikein säädetty sisälämpö parantaa sisäilman laatua. Se säästää myös energiaa. Liikaa lämpenemistä voi estää, kun tehostaa ilmanvaihtoa ja asentaa ikkunoihin aurinkosuojat esimerkiksi sälekaihtimet tai hyvät verhot.

Terveelliset materiaalit

Moniin sisäilmaongelmiin voi vaikuttaa sisustusmateriaaleilla. Kokolatiamatto oli erittäin suosittu 70-luvulla. Sen suosio laski nopeasti. Se kerää runsaasti pölyä ja sen puhdistaminen on hankalaa. Monet joutuivat luopumaan siitä allergiaoireiden takia. Nykyisin lattian pinnaksi suositellaan parkettia, korkkimattoa tai muovimattoa.

Myös seinäpinnoille on kehitetty terveellisiä sisustusmateriaaleja. Maalit, tapetit, ja sisustuslevyt on tarkoin tutkittu ja kokeiltu, jotta niistä ei haihdu haitallisia kemikaaleja ja hajuja asuintiloihin.

Kosteus ja home

Rakennusten homeongelmat aiheutuvat rakenteiden kostumisesta. Kosteus voi tunkeutua seinien ja lattioiden rakenteisiin monista paikoista. Yleisimpiä vuotokohtia ovat ulkoseinät, ikkunapuitteet, vesikatot, rakennuksen perustukset, vesijohtojen tai viemäreiden liitokset, kodinkoneiden hanat ja kosteat pesutilat.

Kosteusvaurion voi tunnistaa rakennuksen sisä- tai ulkopuolella maalin hilseilystä, rakennuslevyn kupruilusta tai pintojen värimuutoksista.

Esimerkiksi parketti voi jostain kohtaa olla tummunut.

Kosteusvaurio voi ajan kuluessa kehittyä homevaurioksi. Liika home aiheuttaa monenlaisia terveyshaittoja. Tyypillisiä oireita ovat silmien ja hengityselinten ärsytys sekä usein toistuvat tulehdussairaudet. Suurin osa sairauksista tai oireista häviää tai ainakin helpottuu, kun homevauriot korjataan. Homeen haju muistuttaa maakellarin hajua.

Paikat puhtaaksi

Tavallista ahkerampi siivoaminen on tarpeen silloin, jos jollakin perheenjäsenellä on allergiaoireita. Lattiat on imurotava vähintään kerran viikossa. Sen jälkeen on tuuletettava perusteellisesti. Laskeutunut pöly poistetaan pinnoilta nihkeällä mikrokuituliinalla. Vuodevaatteiden tuuletus hävittää pölypunkit. Vettä ja pesuaineita kannattaa käyttää reilusti.

Lähteet:

Sisäilmaopas. Allergia- ja astma-liitto, 1998

Promo 5. Terveystiedon edistämisen keskus 1998

Vanhemmat mukana Ranskassa

Raija Rantalainen

Euroopan Kuurosokeiden Verkoston (EdbN) neuvoston kokous ja seminaari oli keväällä Poitiersissa, Ranskassa. Myös kuulonäkövammaisten lasten vanhempia oli paikalla.

Minut valittiin neuvoston kokouksessa seuraavaksi neljäksi vuodeksi johtoryhmään. Muut omaisten edustajat ovat Alankomaista ja Iso-Britanniasta. Kielitaitoinen ja pätevä Miriam Bruggemann-Winter Alankomaista valittiin myös järjestön puheenjohtajaksi. Ammattilaisten edustajat tulevat Tanskasta, Saksasta ja Kreikasta. Kuurosokeita valittiin johtoryhmään kaksi. He ovat Iso-Britanniasta ja Ruotsista. Yksi valitaan vielä myöhemmin. Keskustelua herätti se, että Suomen Kuurosokeat ry ei ole nimennyt edustajaa neuvoston jäseneksi. Toivottiin, että asia käsiteltäisiin Suomessa uudelleen.

Norjalle, Islannille, Maltalle ja Kyprokselle tarjotaan EdbN:n täyttä jäsenyyttä. Keski- ja itäisen Euroopan maille tarjotaan liitännäisjäsenyyttä. Se tarkoittaa, että he voivat

osallistua toimintaan, mutta heillä ei ole äänioikeutta.

Itäisen Euroopan maat olivat kiinnostuneita siitä, miten kuurosokeiden vanhemmat ja omaiset "löydetään", miten heidät kootaan yhteen ja miten perustetaan järjestö.

Poitiersissa osallistuin vanhempien ryhmään, jossa pohdittiin sitä, saavatko vanhemmat olla vain vanhempia vai haluavatko vanhemmat olla ammattilaisia suhteessa omaan lapseensa.

Tämän asian pohtimista jatkamme syksyllä Vanhempien omassa konferenssissa. Se pidetään joka toinen vuosi. Se on nyt syyskuussa Slovakiassa. Sense International hoitaa järjestelyt yhdessä paikallisen kuurojen koulun kanssa. Minä olin mukana konferenssin suunnitteluryhmässä. Aiheena on "Vanhemmat voimavarana".

Ranskasta kantavat aina seuraavaan tapaamiseen saakka ihmisten ystävällisyys, lämpö ja poskisuudelmien tullen. □

Viisi kysymystä

1. Mitkä maat saavat hakea Euroopan unionin jäsenyyttä seuraavaksi?
2. Mikä on separaattori?
3. Kuinka monta mitalia Suomen edustajat voittivat tänä vuonna Yleisurheilun maailmanmestaruuskisoissa Sevillassa. Ketkä voittivat ja minkälaisen mitalin?
4. Missä sijaitsee Bosporin salmi?
5. Kuka on Väinö Lätti?

Vastaukset:

1. Euroopan unionin jäsenyyttä saavat hakea Eesti, Puola, Tshekki, Unkari ja Slovenia.
2. Separaattori on linko, joka erottaa kevyemmän aineen raskaammasta. Esimerkiksi maidosta erotetaan kerma separaattorilla.
3. Suomi voitti Sevillassa vain yhden mitalin. Aki Parviainen sai keihäänheitossa kultamitalin.
4. Bosporin salmi on Turkissa. Se jakaa Istanbulin kaupungin. Toisella puolella on Eurooppa ja toisella puolella Aasia. Salmi on Marmaranmeren ja Mustanmeren välissä
5. Väinö Lätti on kuvanveistäjä, jonka teos Piikitön kaktus voitti viime vuonna Vuoden veistos -arvon. Väinö Lätillä on 80-vuotisjuhlanäyttely Kuopion taidemuseossa syksyllä. Tässä näyttelyssä hänen veistoksiaan saa myös kosketella. □

Lukijan kirjeitä

Paljon pieniä painettavia nappeja

Hilkka Kasurinen

Junavaunu, jolla Justiina matkusti Tampereelle oli todella hieno. Kaikki toimi itsestään, automaattisesti.

Kun Justiina meni aamukahville ravintolavaunuun, hän sai apua konduktööriltä. Omin avuin ei olisi heti osannut. Piti painaa kaikenlaisia nappeja, joita silmä ei hakemallaan heti löydä. Mies kahvitiskin vierellä oli heti valmis auttamaan. Hän antoi Justiinalle sokerin ja lusikan.

Kun Justiina oli juonut kahvin, hän palasi yksin vaunuosastoon, joka oli seuraava vaunu.

Matkalla piti poiketa vessaan, mutta miten sinne pääsee? Ei ole kunnan ovea, ei kahvaa. Nuorimies sattui paikalle ja näytti mistä painetaan. Olipas yllätys. Puoliseinää liukui paikaltaan ja hieno, suuri WC ilmestyi esiin. Sinne sisään astui Justiina.

Taas oli ongelma etsiä nappia vai olisinko pyllistänyt kaikkien nähden. Meinasinkin jo, niin kova oli hätä. Mutta löytyihän ne napit, kun tarkkaan etsin. Ovi sulkeutui hitaasti. Kun poistuin junan vessasta, huomasin napin vieressä toisen. Siitä lukittiin ovi, mutta se oli jäänyt auki. Onneksi kukaan ei tullut.

Vaunu oli tosi avara ja valoisa ja oli tilaa liikkua. Huomasin valaistuksen käytävän puolisten tuolien sivuissa. Katossa oli kummalliset laitteet, kuin kamerat, joista ei näkynyt mitään.

Kaikki automaattisesti toimivat laitteet olivat mukavat, kun niitä oppi käyttämään. Juna kulki tasaisesti ja äänettömästi. Se oli mieluinen tunne. Toista olikin takaisin tullessa vanhassa junassa. Se nyki ja heilahteli. Kapeilla käytävillä oli tiuhaan laitettu penkkejä.

Matkan teko uudessa junassa oli kiva kokemus.

Terveisin Justiina ☐

Ainutlaatuinen suvisaari

Hilkka Kasurinen

Tampereen keskustasta on 20 minuutin laivamatkan päässä Viikinsaari. Monilla tamperelaisilla on muistoja kultaisista kesistä saaresa. Saaren menneisyys on värikäs. On osattu pitää lystiä.

Viikinsaari on lähes parinkymmenen vuoden ajan ollut kaupungin suosituin kesänviettopaikka. Vanha ravintola täyttää pian 100 vuotta. Suuri tanssilava on erillään. Siinä Justiina tanssi Hilkan kanssa muistojen kera.

Saarella on pieni kappeli, jossa on kolme pientä huonetta. Kappeli on ekumeeninen. Sitä siis voivat käyttää kaikki kristityt, niin ortodoksit, katoliset kuin luterilaiset. Kappelia voi varata kaste- ja vihkitilaisuuksia varten.

Saarella järjestetään tapahtumia aikuisille ja lapsille. Palasimme kurssipaikalle, kun olimme syöneet eväät. Laivalla tapasimme muumeista tutun, söpön Niiskuneidin.

Terveisin Justiina ☐

Jo on aikoihin eletty

Vieno Hyttinen

Torstaina 29.7 oli hieno sää: ei liian kuuma eikä viileä. Lähdimme bussilla kolmen linnan retkelle. Mukana oli 21 henkilöä.

Ensimmäinen matkakohteemme oli Hiidenlinna Somerniemellä. Se oli todella satulinna nykyaikana. Se on Reino ja Marja Koivuniemen unelmien täyttymys. Se oli kolmikerroksinen kivilinna. Sen sisustus oli metsäaiheista veistettyä puuta. Siellä oli maailman suurin puukko. Sen pituus oli viisi metriä ja se painaa satoja kiloja. Siellä oli myös maailman suurin kuksa, joka on metsämiesten juoma-astia. Reino Koivuniemen lempinimi on Karhu. Hän on todellinen voimamies, kun hän on yksin jaksanut veistää ja rakentaa linnan metsän keskelle. Minä nimittäisin heitä Heinämetsän ruhtinaspariksi. Tarina on liian pitkä kerrottavaksi, linna pitää itse nähdä.

Toinen matkakohteemme oli Aira Samulinin linna Hyrsylän mutkassa. Aira on tanssija ja tanssiopettaja. Linna on rakennettu kartanok-

si karjalaiseen tapaan. Se on suuri. Siinä on kaksi rakennusta: päärakennus ja Langin talo, joka sijaitsee 200 metrin päästä kartanosta.

Molemmissa paikoissa tarjottiin ensin kahvit. Sen jälkeen alkoi tutustumiskierros. Aira Samulinin linnassa oli hyvin paljon arvokasta ja historiallista tavaraa nukeista lottapukuun, koulun pulpeteista aapiskukoihin asti, vanhan ajan separaattorista kangaspuihin ja rukkiin. Siellä oli paljon historiallista nähtävää nykyajan ihmisille.

Kolmas paikka oli Mustion linna. Siellä ruokailimme. Sen jälkeen lähdimme kierrokselle. Jo on aikoihin eletty! Siellä kerrottiin linnan historiasta 200 vuotta sitten. Linnassa on asunut herrasväkeä palvelijoinen. Jokaisella oli omat huoneensa. Opettajankin takki oli kultanapein koristeltu. Päivi kysyi, kuinka sitä on voitu pestä. Kerrottiin, että silloin vaatteita pestiin harvoin. Hiuksiakin on pesty vain muutaman kerran vuodessa juhlapyhien aikaan.

Sitten kertomus. Onko se tarua vai totta? Eräällä kuninkaalla oli 72 lasta, mutta laillisen vaimon kanssa ei yhtään. Ajat ovat muuttuneet ja sivistys on levinnyt. Mustion linnaa ympäröi kaunis luonto kukkineen ja jalopuineen. Mutta se on kallis paikka. ☐